

BİLGİ ALMA VE İNCELEME TALEBİ
MÜDÜRLER TARAFINDAN
REDDEDİLEN LİMİTED ŞİRKET
ORTAĞININ GENEL KURULDA OY
KULLANIP KULLANAMAYACAĞI
SORUSU ÜZERİNE DÜŞÜNCELER*

Yrd. Doç. Dr. Ozan CAN**

Makalenin Geldiği Tarih: 05.07.2015 Kabul Tarihi: 12.08.2015

* Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK-ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

** Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi.

ÖZ

TTK'nin 614. maddesi uyarınca, limited şirket ortağı, müdürlerden bilgi alma ve inceleme talebinde bulunduğu anda, müdürler, talebi reddederse, konu, ortak tarafından genel kurula getirilebilir. Genel kurul, önüne gelen bilgi alma talebini inceleyip olumlu veya olumsuz bir karar verecektir. TTK'de bilgi alma ve inceleme talebi reddedilen ortağın, genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Aynı şekilde, oydan yoksunluğu düzenleyen TTK'nin 619. maddesinde de konu hakkında bir belirleme yapılmamıştır. Bu çalışmada, bilgi alma ve inceleme talebi müdürler tarafından reddedilen ortağın genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağını ele alacağız.

Anahtar Kelimeler: *Oy hakkı, oydan yoksunluk, limited şirket ortağının bilgi alma hakkı, bağlılık yükümü ve rekabet yasağı.*

OPINIONS REGARDING WHETHER OR
NOT A LIMITED COMPANY PARTNER'S
REQUEST FOR DATA ACQUISITION
AND SCRUTINY WAS REJECTED BY
THE MANAGERS COULD CAST VOTE
AT THE GENERAL ASSEMBLY

ABSTRACT

In case where a partner of a limited company makes a requests for data acquisition and scrutiny pursuant to Clause – 614 of TTL (Turkish Trade Law) is rejected by the managers, such matter may be brought by that partner to the general assembly. General assembly shall scrutinize such request for data acquisition brought to its attention and take either an affirmative or negative decision. There is not any clause in TTL related to whether or not a partner's request for data acquisition and review was rejected could cast a vote during a general assembly. Similarly, No definition regarding this matter has been made at Clause – 619 TTL Clause 619 setting up the vote deprivation either.

In this study, we shall address to whether or not a partner's request for data acquisition and review was rejected could cast a vote during a general assembly.

Keywords: *Right to vote, vote deprivation, right for obtaining information by a limited company partner, adherence obligation and competition ban.*

GİRİŞ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 614. maddesinde, müdürler tarafından bilgi alma ve inceleme talebi^[1] reddedilen limited şirket ortağının genel kurula başvurabileceği, genel kurulun ise konu hakkında karar vereceği hükmüne bağlanmıştır. Ancak kanun koyucu, talepte bulunan ortağın genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağı hususunda herhangi bir düzenleme yapmamıştır. Buna karşın 619. maddede, oydan yoksunluk hâlleri içinde bilgi alma talebinin genel kurulda görüşülmesi sayılmadığından, bilgi alma talebi reddedilen ortağın genel kurulda oy kullanabileceği izlenimi doğmaktadır.

Ülkemizde limited şirketler az ortaklı olduğundan, kullanılan oyun sayısı ve içeriği çok önem taşımaktadır. Bilgi alma ve inceleme talebi reddedilen ortağın oylamaya katılması, genel kurulda red çıkma olasılığı bulunan konunun olumlu sonuçlanmasına yol açabilecektir. Hatta, esas sermaye paylarının itibari değerine bağlı olarak oy hakkının düzenlendiği limited şirketlerde, bilgi alma talebi reddedilen ortağın oyu salt çoğunluk oluşturuyorsa, ortak, her koşulda genel kuruldan bilginin verilmesi şeklinde karar çıkartabilecektir. Bu ise, bilgi alma hakkı karşısında, şirketi korumasız bırakır. O hâlde bilgi alma hakkı bağlamında, ortağın genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağı sorununun ele alınması gerekmektedir. Bu düşünceden hareketle, çalışmamızda bilgi alma talebinde bulunan ortağın, limited şirketlerde oydan yoksunluk kapsamında, genel kurulda oy hakkına sahip olup olmadığı irdelenecektir. Konu ele alınırken, kısaca limited şirketlerde kısaca oy hakkı ve bundan yoksunluk incelenecek, daha sonra ise bilgi alma hakkı bağlamında ortağın genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağı, oydan yoksunluk hâllerinden biri olan, “*ortakların başlılık yükümünden veya rekabet yasağından muaf tutulmasına ilişkin kararlar*” kapsamında oy hakkından yoksunluk getirilip getirilemeyeceği sorgulanacaktır.

[1] Bundan sonra TTK'nin 614. maddesinde düzenlenen “bilgi alma ve inceleme hakkını” kısaca “bilgi alma hakkı” olarak ifade edeceğiz.

I. LİMİTED ŞİRKETLERDE OY HAKKI

Limited şirketlerde oy hakkı TTK m. 618'de hükme bağlanmıştır. Buna göre;

(1) *Ortakların oy hakkı esas sermaye paylarının itibarî değerine göre hesaplanır. Şirket sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmemişse her yirmibeş Türk Lirası bir oy hakkı verir. Ancak, şirket sözleşmesi ile birden fazla paya sahip ortakların oy hakları sınırlandırılabilir. Ortak, en az bir oy hakkını haizdir. Şirket sözleşmesinde açıkça düzenlenmişse yazılı oy da verilebilir.*

(2) *Şirket sözleşmesi oy hakkını, itibarî değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde de belirleyebilir. Bu hâlde en küçük esas sermaye payının itibarî değeri, diğer esas sermaye paylarının itibarî değerleri toplamının onda birinden az olamaz.*

Limited şirketlerde oy hakkı Türk Ticaret Kanunu'nda tanımlanmamış, sadece 618. maddede, ortağın oy hakkına sahip olduğu vurgulanmıştır. Öğretilir, oy hakkı; pay sahiplerine, ortaklık sıfatı dolayısıyla tanınan ve genel kurul toplantılarında kararın oluşumuna katılarak, şirketin bünyesi, yönetim ve temsili ile denetimi gibi konularda etkili olabilme yetkisi şeklinde tanımlanmaktadır^[2]. Anonim şirketler bakımından yapılmış olan bu tanımın limited şirketler açısından da geçerli olabileceği söylenebilir.

6102 sayılı TTK bakımından oy hakkı; yönetim haklarından olup^[3], limited şirket ortağının vazgeçilmez, sınırlandırılmaz ve ortadan kaldırılamaz haklarından^[4]. Rızası ile de olsa ortağı oy hakkından mahrum bırakmak mümkün değildir^[5]. Ortak, oy hakkının icrası ile şirket işlerine katılmış olup, yönetimde dolaylı olarak etkili olmaktadır^[6]. Oy hakkı, tabir-i caiz ise, ortağın ifade özgürlüğünün bir yansımasıdır. Ortak, şirkete ilişkin düşüncelerini oy kullanmak suretiyle ortaya koyar. Şirket demokrasisi, oyun kullanılması ile işlerlik kazanır. Oy hakkının bulunmadığı bir şirketin devamı mümkün değildir.

TTK m. 618/f.1 uyarınca, limited şirketlerde ortakların oy hakları, esas sermaye paylarının itibari değerlerine göre hesaplanır. Tıpkı anonim şirketlerdeki

[2] Bu tanımlar için bkz. Teoman, Ö.: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1983, s. 3; Moroğlu, E.: Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmeleri, SPK Yayınları, B. 2, Ankara 1996, s. 4; Çeker, M.: Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, 2000, s. 7.

[3] Tekinalp, Ü.: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Vedat Kitapçılık, B. 2, İstanbul 2011, s. 394, Nr. 21-75.

[4] Tekinalp, s. 394, Nr. 21-75; Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku, Genel Esaslar, Adalet Kitabevi, B. 3, Ankara 2015, s. 776; Siffert, R./Fischer, M. P./Petrin, M.: GmbH- Recht, Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR), Stämpfli Verlag, Bern 2008 § 806 Nr. 2.

[5] Pulaşlı, s. 776.

[6] Çeker, s. 5.

gibi *ne kadar sermaye, o kadar oy* ilkesi geçerlidir^[7]. Bu yönüyle oy hakkına ilişkin temel ilkeler konusunda anonim şirketlere paralel bir düzenleme öngörülmüştür^[8].

Limited şirketlerde şayet şirket sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmemişse her yirmibeş Türk Lirası bir oy hakkı verir. Şirket sözleşmesindeki oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına bağlanmasına ilişkin hüküm ise denetçi ve özel denetçi seçimi, müdürler, yöneticiler, tasfiye memurları ve denetçiler hakkında sorumluluk davası açılması kararlarının alınmasında uygulanmamaktadır. Bu hâllerde TTK'nın 618. maddesinin 1. fıkrasındaki her yirmibeş Türk Lirası'nın bir oy vermesi kuralı uygulanacaktır.

Şirketler hukukunda oy hakkı esas olup, bunun sınırlandırılması veya ortadan kaldırılması istisnadır^[9]. Hâl böyle olunca kanun koyucu, sistematik olarak önce oy hakkını tanımak suretiyle ilkeleri ortaya koymuş, daha sonra ise oydan yoksunluğu hükme bağlamıştır. Aşağıda, kısaca, oydan yoksunluğa ilişkin açıklamalardan bulunulacak, ardından bilgi alma ve inceleme hakkının müdürlerce reddinden sonra ortağın genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağı irdelenecektir.

II. OY HAKKINDAN YOKSUNLUK

a. Genel Olarak

Kanun koyucu, ortaklar için bu kadar önemli olmasına rağmen bazı hâllerde oy kullanılamayacağını hükme bağlamıştır. Her hakta olduğu gibi, oy hakkında da bazı sınırlandırmalar getirilmesi gerekir. Anonim şirketlerde oydan yoksunluk hâllerine baktığımızda, bunun temelinde ortaklık ile pay sahipleri arasında doğabilecek çıkar çatışmasında pay sahibinin kendi yararına oy kullanacağı kuşkusunu yatmaktadır^[10]. Limited şirketler açısından da genel olarak bu ilkenin geçerli olduğu belirtilmelidir^[11]. Oydan yoksunlukta şirket menfaati, başka bir

[7] Handschin, L./Truniger, C.: Die neue GmbH, Schulthess Verlag, 2. Aufl., Zürich 2006 § 13 Nr. 64.

[8] Bkz. Kendigelen, A.: Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, XII Levha Yayınları, B. 1, İstanbul 2011, s. 464.

[9] Teoman, s. 17-18. Anonim şirketler için bkz. Kırca, İ.: "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu", AÜHFD 2004, C. 53, S.1, s. 73.

[10] Teoman, s. 16.

[11] Botschaft zur Revision des Obligationenrechts (GmbH-Recht sowie Anpassungen im Aktien, Genossenschafts- Handelsregister- und Firmenrecht) vom 19. Dezember 2001, s. 3208 (bkz. <http://www.admin.ch/opc/de/federal-gazette/2002/3148.pdf>) (E.T.: 16.3.2015).

deyişle, diğer ortakların ve onların oluşturduğu şirket esas alındığından, tek kişilik şirkette oydan yoksunluk hükmünün uygulanamayacağı söylenebilir^[12].

Oydan yoksunluk oy kullanmamak anlamına gelmekle birlikte, oy kullanmamaktan farklı olarak oydan yoksunluk, kanun gereği olarak yasaklanmıştır. Oydan yoksunluğu düzenleyen hüküm, emredicidir^[13]. Buna karşın ortağın kendi isteği ile oy kullanmaması oydan yoksunluk olarak değerlendirilemez. Oy hakkından yoksun şirket ortağı, kural olarak, daima genel kurul toplantısına katılma hakkına sahiptir, ancak oy kullanamaz^[14]. Oydan yoksun bulunan ortak, oy hakkını ne kendisi ne de onun yerine üçüncü bir kişi aracılığıyla kullanabilir^[15].

b. Oydan Yoksunluk Hâlleri

Oydan yoksunluk hâlleri TTK m. 619'da hükme bağlamıştır. Buna göre;

(1) *Herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunanlar, müdürlerin ibralarına ilişkin kararlarda oy kullanamazlar.*

(2) *Şirketin kendi esas sermaye payını iktisabına ilişkin kararlarda, esas sermaye payını devreden ortak oy kullanamaz.*

(3) *Ortağın bağlılık yükümlüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunmasını onaylayan kararlarda ilgili ortak oy kullanamaz.*

Bu madde 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu'nda da hükmü bağlanmıştır. Mezkûr kanunda sadece, hakkında ibra kararı verilecek ortağın oylamaya katılamayacağı düzenlenmişti. Ancak 6102 sayılı Kanun, öngördüğü sisteme ve içerdiği yeniliklere göre, oydan yoksunluğu genişletmiştir^[16].

TTK'nin 619. maddesi, anonim ortaklık paydaşlarının oy kullanma yasağına ilişkin düzenlemelerden daha dar kapsamlıdır. TTK m. 436'ya göre, anonim ortaklık genel kurulunda ortaklar alt-üst soyları, eşleri veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ve hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu veya hakemdeki

[12] Truffer, R./Dubs, D.: in Basler Kommentar, Obligationenrecht II, (Hrsg., Honsell/Vogt/Wiegand), Helbing Lichtenhahn Verlag, 4. Aufl., Basel, Bern, Zürich 2011, § 806a Nr. 1.

[13] Koehler, D.: Die GmbH in der Schweiz und in Deutschland, Schulthess Verlag, Zürich 2005, s. 281; Truffer, R./Dubs, § 806a Nr. 1.

[14] Baumbach, A./Hueck, A./Zöllner, W.: Beck'sche Kurz-Kommentare, GmbH-Gesetz, Verlag C.H. Beck, 20. Aufl., München 2013, § 48 Nr. 6; Lutter, M./Hommelhoff, P./Bayer, W.: GmbH Gesetz Kommentar, Beck Verlag, 18. Aufl., München 2012, § 48 Nr. 3; BGH NJW 1971, 2225; WM 1985, 567, 568; NJW-RR 2006, 831, 832

[15] Nussbaum, M. F./Sandwald, R./Scheidegger, M.: Kurzkommentar zum neuen GmbH-Recht, Schulthes Verlag, Bern 2007 § 802, Nr. 9; Teoman, s. 168; Truffer/Dubs, § 806a Nr. 1; BGE 128 III 142 ff.

[16] Bkz. TTK Madde Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve TBMM Adalet Komisyonu Raporu, Adalet Bakanlığı Yayınları, Ankara 2007, "Madde Gereçesi", s. 271.

davaya ilişkin görüşmelerde oy kullanamazlar. Ancak limited şirket ortakları için bu tür bir kısıtlama öngörülmemiştir.

TTK m. 619'a baktığımızda, ortak ile şirket menfaatinin çatıştığı veya çatışma olasılığının bulunduğu durumlar göze çarpmaktadır. Kısaca, madde, ortakla şirket arasında tipik şekilde çıkar çatışmasının yaşanabileceği durumlar için getirilmiştir^[17]. Eğer ortak, TTK m. 619'da sayılan durumlarda oylamaya katılsa idi, mutlaka menfaatinin gözetilecek ve olumsuz oy kullanmayacaktı. TTK m. 619'da sayılan durumlarda ortağın olumsuz oy kullanması mümkün olmadığından, şirketin menfaati esas alınmış ve bu konuda ona oy kullanma yolu kapatılmıştır.

III. OY HAKKINDAN YOKSUNLUK SEBEBİ OLARAK ORTAKLARIN BAĞLILIK YÜKÜMÜNDEN VEYA REKABET YASAĞINDAN MUAF TUTULMASINA İLİŞKİN KARARLAR

a. Genel Olarak Ortakların Bağlılık Yükümü ve Rekabet Yasağı

Kural olarak, limited şirket ortağı rekabet yasağına tâbi değildir. TTK'nin "*Bağlılık Yükümlülüğü ve Rekabet Yasağı*" başlığını taşıyan 613. maddesi uyarınca *ortaklar, şirket sırlarını korumakla yükümlüdür. Bu yükümlülük şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla kaldırılamaz. Ortaklar, şirketin çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunamazlar. Özellikle, kendilerine özel bir menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren işlemler yapamazlar. Şirket sözleşmesiyle, ortakların, şirketle rekabet eden işlem ve davranışlardan kaçınmak zorunda oldukları öngörülebilir. Geri kalan ortakların tümü yazılı olarak onay verdikleri takdirde, ortaklar, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı düşen faaliyetlerde bulunabilirler*^[18].

Söz konusu hüküm, ortaklar için hem bağlılık yükümüne (sadakat yükümü) hem rekabet yasağına yer vermiş ve limited şirketin kişisel yönüne vurgu yapmıştır^[19]. Özellikle sır saklama yükümlülüğü vazgeçilmez bir bağlılık yükümü olup, emredici niteliktedir^[20]. Yine kanun koyucu, "*ortaklığın çıkarlarını zedeleyecek*

[17] Botschaft, s. 3208; Siffert/Fischer/Petrin: § 806a Nr. 1.

[18] 613. madde, "Sadakat Yükümlülüğü ve Rekabet Yasağı" başlığını taşıyan İsviçre Borçlar Kanunu'nun 803. maddesinden alınmıştır. Alman hukukunda, limited ortaklıklarda rekabet yasağına ilişkin herhangi bir kanuni düzenleme yer almamaktadır. Ancak Alman hukukunda, limited şirket ortağının esas sözleşmede hüküm bulunması da belirli şartlar altında rekabet yasağına tâbi olacağı kabul edilmektedir (bkz. BGHZ 89, 162, 166= ZIP 1984, 446, 448).

[19] Bkz. TTK Madde Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve TBMM Adalet Komisyonu Raporu, Madde Gerekçesi, s. 271.

[20] Pulaşlı, s. 779.

davranışlar” ibaresini kullanmak suretiyle hükme geniş bir anlam kazandırmıştır. Bağlılık yükümü kanun gereği getirilmiş bir yüküm olarak karşımıza çıkmaktadır. Şirkete bağlılık yükümlülüğü, şirket amaçlarına ve menfaatine aykırı hareket edilmemesi, zarar verici davranışlardan kaçınılması şeklinde anlaşılmalıdır^[21]. 6762 sayılı eski TTK döneminde sadakat yükümlülüğünün kanuni dayanağı olarak doktrinde çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. İlk olarak bu yükümlülüğün kaynağının Türk Medeni Kanunu’nun 2. maddesindeki dürüstlük kuralı ve 818 sayılı eski Borçlar Kanunu’nun 520. maddesindeki “affectio societatis” olduğu savunulmuştur^[22]. Diğer bir görüşteki yazar ise yükümlülüğün kaynağını şirketler hukukunda aramak yerine, özel hukukun temel prensiplerinden olan dürüstlük kuralında aramanın isabetli olduğunu belirtmiştir^[23].

TTK m. 613/2-c bendi uyarınca, ortakların şirket amacına zarar veren ve kendilerine özel bir menfaat sağlayan işlemler yapması özellikle yasaklanmıştır^[24]. Ortak, sözleşmede gösterilmeyen durumlarda, rekabet yasağına tâbi değildir. Bu bakımdan bağlılık yükümünün sınırı rekabet yasağı olarak karşımıza çıkmaktadır^[25].

Türk Ticaret Kanunu, ortakların gerek sözleşmede öngörülen rekabet yapmama yükümlülüğünün, gerek kanunda öngörülen sır saklama dışında kalan bağlılık yükümlülüklerinin, geri kalan ortakların tümünün yazılı onayı ile kaldırılmasına olanak tanımaktadır. Esas sözleşmede, anılan yasakların ortakların yazılı onayı yerine genel kurulun onayı ile kaldırılması esası benimsenebilir. Ancak Kanun, sır saklama yükümlülüğünün esas sözleşme veya genel kurul kararıyla kaldırılmasına izin vermemektedir.

b. Ortakların Bağlılık Yükümü ve Rekabet Yasağı İle Bilgi Alma Hakkı Arasındaki İlişki

TTK m. 614 limited şirket ortaklarının bilgi alma ve inceleme hakkını şu şekilde hükme bağlamıştır:

Her ortak, müdürlerden, şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi vermelerini isteyebilir ve belirli konularda inceleme yapabilir. Ortağın, elde ettiği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi varsa, müdürler, bilgi

[21] Nomer, F.: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, Beta Yayınevi, İstanbul 1999, s. 15; Can, M. E.: “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları Ve Yükümlülükleri”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2011, C. XV, S. 4, s. 20.

[22] Akın, M. Y.: Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu, İMKB Yayınları, İstanbul 2002, s. 84 vd., 258.

[23] Nomer, s. 58 vd.

[24] Can, s. 12.

[25] Madde Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve TBMM Adalet Komisyonu Raporu, Madde Gereçesi, s. 271.

alınmasını ve incelemeyi gerekli ölçüde engelleyebilir; bu konuda ortağın başvurusu üzerine genel kurul karar verir. Genel kurul, bilgi alınmasını ve incelemeyi haksız yere engellerse, ortağın istemi üzerine mahkeme bu hususta karar verir. Mahkeme kararı kesindir.

6102 sayılı Kanun, İsviçre Borçlar Kanunu m. 802 ve Alman Limited Şirketler Kanunu'nun 51a maddesinde esinlenerek kaleme alınmıştır. Düzenlemede ortağın, bilgi alma talebiyle öncelikle müdürlere başvuracağı, müdürlerin, elde edilen bilgilerin şirketin zararına olacak şekilde kullanılması tehlikesi varsa bilgi alma ve incelemeyi gerekli ölçüde engelleyebileceği hükme bağlanmıştır.

TTK'nin 614. maddesinde, müdürlerin, "ortağın elde ettiği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi varsa" talebi reddedebileceği ifade edilirken, genel kurulun ise talebi, "haksız" şekilde reddetmesinden bahsedilmektedir^[26]. Bu ifade farklılığından çıkan en önemli sonuç ise, genel kurulun daha geniş bir bakış açısıyla karar vereceğidir. Çünkü haksız terimi geniş bir takdir hakkına işaret etmektedir. Esasında kanun koyucunun genel kurulun red gerekçesinde getirdiği "haksızlık" ölçütü öncelikle müdürlerin red gerekçesini değerlendirmek, ancak bunu da aşar şekilde başka nedenlere dayanabilmesini vurgulamaktadır. Fakat hangi gerekçeye dayanırsa dayansın, genel kurul kararının haksız bir engelleme niteliği taşıması gerekir. Dolayısıyla "haksız" ibaresini sadece müdürlerin red gerekçesini değerlendirmek olarak anlamamak gerektiğini düşünüyoruz. Hâl böyle olunca genel kurulun incelemesinin daha farklı içerikte ortağın konumu, rekabet yaşama tâbi olup olmadığı gibi çok yönlü bir irdelemeyi gerektirdiği görülmektedir. Bu noktada genel kurulun sınırlandırma sebebini değerlendirirken, özel olarak, ortağın rekabet yaşama ve bağlılık yükümünü ele alması gerekir. Bu nedenle sadakat yükümlülüğü ile bilgi alma hakkı arasındaki ilişkinin ortaya konması gerekir.

Sadakat yükümlülüğü ile bilgi alma hakkı birbiri ile uyumludur^[27]. Limited şirketlerde ortaklar, kanuni bir sır saklamak yükümlülüğü altında olduğundan, müdürlerden, şirketin tüm işleri hakkında bilgi isteyebileceği kabul edilmiştir. Ortakların sır saklama yükümlülüğü emredici bir hüküm olup, şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla ortadan kaldırılamaz. Ortaklar, kanunen sır saklama yükümüne tâbi olmasaydı, 614. maddenin ortaklara, şirketin tüm işleri ve hesapları hakkında bilgi ve incelemeye izin vermesi beklenemezdi. Ortağın gerek sır

[26] Benzer şekilde İBK m. 802'de müdürlerin, ortağın, elde ettiği bilgiyi şirket zararına kullanma tehlikesi varsa talebi reddedeceği, buna karşın genel kurulun haklı bir gerekçe olmaksızın talebi reddetmesinden bahsedilmektedir. Ancak Alman Limited Şirketler Kanunu m. 51a maddesinde ise red gerekçesine ilişkin değerlendirme ölçütü getirilmemiştir.

[27] Weber, R. H.: in Basler Kommentar, Obligationenrecht II, (Hrsg., Honsell/Vogt/Wiegand), Helbing Lichtenhahn Verlag, 4. Aufl., Basel, Bern, Zürich 2011, § 802 Nr. 2; Botschaft, s. 3202; Siffert/Fischer/Petrin, § 802 Nr. 2.

saklama yükümlülüğü gerek elde ettiği bilgiyi şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesinin varlığı hâlinde talebin reddi, dolaylı olarak da, ortağın, elde ettiği bilgiyi, şirketin zararına olacak şekilde kullanmasını yasaklamaktadır. Dolayısıyla sır teşkil etsin veya etmesin, her konu bilgi alma ve incelemenin kapsamına girmekle birlikte, sadece şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi bulunan sırların bilgi olarak verilmesi mümkün değildir.

Ayrıca özellikle bağlılık yükümü kapsamında şirketin amacına zarar veren işlemlerin yasaklanması hususunda “zarar verme” kavramının ele alınması gerekmektedir.

Bilindiği üzere limited şirketler kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilir (TTK m. 573/f. 3). Fakat şirketin amacı, faaliyet konusu kapsamında, sınırlandırılabilir. Örneğin, limited şirketin faaliyet konusu, inşaat, turizm ise, amacı, inşaat ve turizm alanındaki ekonomik amaç olarak belirlir. Bu bağlamda şirketin amacına zarar verici davranış tespit edilirken, öncelikle şirketin faaliyet konusunun ele alınması gerekir. Hatta rekabetin asıl, rekabet yasağının ise istisna olduğu nazara alındığında, rekabet yasağının da dar yorumlanması gerekir^[28].

Yine bilgi alma hakkının rekabet yasağına tâbi olan ve olmayan ortak bakımından arz ettiği özellikler farklı şekilde değerlendirilmelidir.

Müdürler, bilgi alma ve inceleme talebi ile karşılaştığı anda öncelikle ortağın şirketle rekabet hâlinde olup olmadığını ele almalıdır. Örneğin, şirketle rekabet eden bir ortağın, geçmiş yıllarda ortaklara dağıtılan kârın toplamını öğrenmek istemesinde bir sakınca yoktur. Ortak, şirketle rekabet etse de, onun bu bilgiyi şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi bulunmamaktadır.

Ortak, şirketle rekabet ediyorsa, bilgi alma hakkına ilişkin kanuni sınırlamanın yani, ortağın elde ettiği bilginin şirketin zararına kullanma tehlikesinin varlığının daha sıkı denetime tâbi tutulması gerekir^[29]. Ortağın şirketle rekabet etmesi başlı başına bilginin şirketin zararına kullanılma tehlikesinin varlığına işaret edebilir ve ortağa bilgi verilmekten kaçınma nedeni oluşturabilir^[30]. Ortağın şirketle rekabet içinde bulunması, bilginin verilmesinde bir

[28] Rekabet yasağına ilişkin hükümlerin dar yorumlanması gerektiği yönünde bkz. Öçal, A.: “Rekabet Yasağına İlişkin Bazı Yeni Fransız Mahkeme Kararları”, Batider 1982, C. 11, S. 4, s. 82; Ozan Can, Acentelikte Rekabet Yasağı Anlaşması, Turhan Kitabevi, Ankara 2011, s. 23-24.

[29] Handschin/Truniger, § 34 Nr. 25.

[30] Bilge, M. E.: “Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı”, AÜEHFD 2005, C. 9, S. 1-2, s. 443; Baştuğ, İ./ Göksoy, Y. C.: “Limited Şirkette Ortakların Denetleme Hakları”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul 1997, s. 63; Karasu, R.: Informationsrecht des GmbH-Gesellschafters unter besonderer Berücksichtigung der Lösungsmöglichkeiten zu Unangemessenheit des §51a GmbHG, Hartung-Gorre Verlag Konstanz, Heidelberg 2003 s. 65; Wohlleben, H. P.: Informationsrechte des Gesellschafters, Carl Heymanns Verlag, Köln, Berlin, Bonn, München 1988, s. 62; BGHZ 14, 53, 59.

red nedeni oluşturabilirse de, bu durum, bilgi alma hakkını tamamen bertaraf edici şekilde telakki edilemez. Rekabet eden ortağa sadece rekabet açısından önemli ve ona açılması hâlinde şirketin zararına kullanılma tehlikesi oluşturan bilgiler verilmemelidir. Rekabetle ilgisi olmayan, dolayısıyla ortağa verilmesi şirket için tehlike barındırmayan bilgiler, deyim yerindeyse, rekabet açısından önemsiz veya değersiz bilgiler, verilmek zorundadır^[31]. 614. maddede geçen “gerekli ölçüde” ibaresi bunu gerektirir. Zira rekabet eden bir ortağa da talep ettiği bilgi, gerektiği ölçüde verilmelidir. Başka bir söyleyişle, “gerekli ölçüde” ölçütü, tümünden reddi istisnaî bir hâle özgülemiş olmaktadır. Sonuç olarak, ortağın şirketle rekabet ediyor olması tek başına bilgi alma hakkının tamamen ortadan kaldırılması gerekçesi oluşturmaz.

Şirketle rekabet etmeyen ortağın bilgi alma hakkı konusunda red nedeni incelenirken, onun tarafından elde edilen bilginin şirketin zararına kullanma tehlikesinin varlığı açısından, olağan bir değerlendirme yapılarak karar verilmelidir. Olağan değerlendirme içine sadakat borcu ve sır saklama yükümünün girdiğini söylemeye gerek yoktur.

614. madde bilgi alma hakkını ortağa tanımıştır ve bu hak emredici, vazgeçilmez, bireysel nitelikte bir haktır^[32]. Geri kalan ortakların tümü yazılı olarak onay verdikleri takdirde, ortakların, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı düşen faaliyetlerde bulunabilmeleri mümkündür^[33]. Tek başına, bu tür bir yazılı onayın verilmesi, artık bilgi vermekten kaçınılamayacağı anlamına gelmez. Bu tür onay sadece rekabet yasağına izin verebilir ancak bilginin, şirket zararına kullanma tehlikesini ortadan kaldırmayabilir. Bu tür bir onay verilen ortakların talebinin de sıkı şekilde denetlenmesi yerinde olacaktır.

IV. Bağlılık Yükümünden Veya Rekabet Yasağından Muaf Tutulmasına İlişkin Kararlar Kapsamında Bilgi Alma Hakkı Talebinde Bulunan Ortağın Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı

TTK'nin 614. maddesinde müdürlerin red kararı sonrasında, genel kurula başvuran ortağın genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağına ilişkin bir

[31] Bilge, s. 444.

[32] Bilgi alma hakkının özellikleri hakkında bkz. Şener, O. H.: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Seçkin Kitabevi, B. 2, Ankara 2015, s. 711 vd.

[33] Ayrıntılı bilgi için bkz. Tekinalp, s. 49, Nr. 5-16 vd.; Pulaşlı, s. 780.

hüküm yoktur^[34]. Aynı şekilde sınırlı sayı şeklinde kaleme alınmış olan^[35] oydan yoksunluğu düzenleyen 619. maddede de bilgi alma talebi reddedilen ortağın oy kullanamayacağı belirtilmemiştir. Dolayısıyla 619. madde düzenlemesi esas alındığında, bilgi alma talebi reddedilen ortağın genel kurulda oy kullanabileceği söylenebilir.

Bilgi alma hakkını düzenleyen 614. madde ve oydan yoksunluğu hükme bağlayan 619. maddenin amacı bağlamında konu ele alındığında, ortağın oy kullanmasının 619. maddenin son bendinde hükme bağlanmış olan, bağlılık yükümünden veya rekabet yasağından muaf tutulmasına^[36] ilişkin kararlar kapsamında, yerinde olmayacağı kanaatindeyiz^[37].

Ortağın şirket yönetimine katılmasını sağlayan oy hakkı mutlak değildir. Nitekim yukarıda açıklandığı üzere TTK'de birtakım oydan yoksunluk halleri düzenlenmiştir^[38]. Bunların yanında oy hakkı, genel hukuk prensipleri doğrultusunda doğruluk ve güven kuralları nedeniyle de sınırlanabilir^[39]. Dürüstlük kuralının görünümüleri olan hakkın kötüye kullanılması yasağı ve hakların sakınılarak kullanılması ilkesi^[40] de bu sınırlara dâhildir^[41].

Pay sahibi, şirket ve diğer ortakların menfaatlerini zedeleyecek bir bilgi veya inceleme talebinde bulunamaz. Üçüncü kişilerce öğrenilmesinde sakınca

[34] Her ne kadar bilgi alma talebinde bulunan ortağın, genel kurula katılıp katılmayacağına ilişkin açık bir düzenleme olmasa da ortağın genel kurul toplantısına katılabilmesi mümkündür (Truffer/Dubs, § 806a Nr. 1; Küng, M./Camp, R.: Kommentar GmbH-Recht – Das revidierte Recht zur Gesellschaft mit beschränkter Haftung, Orell Füssli Verlag AG, Zürich 2006, § 806 Nr. 2. Eski İBK m. 808 bağlamında konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Janggen, A./ Becker, H.: Kommentar zum schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Stämpfli Verlag, Bern 1939, §808 Nr. 15).

[35] Hükümle ilgili değerlendirmeler için bkz. Nerad, H.: “Limited Şirketlerin Geleceği, Bir Deneme”, DEÜHFED 2005, C. 7, Özel Sayı, s. 234. İBK m. 806 hükmü bakımından da kanun koyucu sınırlı şekilde saymıştır. (Bkz. Handschin/Truniger, § 13 Nr. 74).

[36] Tekinalp/Çamoğlu, maddenin bu ifadenin başarısız olduğunu, bununla kastedilenin “ortakları rekabet yasağı veya bağlılık yükümünden kurtaran kararlar” olduğunu ileri sürmektedir (Tekinalp, Ü./ Çamoğlu, E.: Açıklamalı, Notlu ve Karşılaştırmalı Türk Ticaret Kanunu, Ticari Mevzuat ve İkincil Düzenlemeler, Vedat Kitapçılık, B. 15, İstanbul 2014, s. 300, M. 619, dn. 3).

[37] Alman hukukunda her ne kadar GmbHG § 47/f.4'te bu durum sayılmasa da mezkûr hükmün kıyasen, bilgi alma talebinde bulunan ortak için de uygulanabileceği kabul edilmektedir (bkz. Tietze, J.: Informationsrechte des GmbH-Gesellschafters, Otto Schmidt Verlag, Köln 1985, s.122; Bitter, v. C.: “Das Informationsrecht der GmbH-Gesellschaft in § 51 a, 51 b GmbHG”, ZIP 1981, s. 828; Hachenburg, M./ Hüffer, U.: Großkommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbHG) Zweiter Band,(Hrsg., Peter Ulmer, Mathias Habersack , Martin Winter), Gruyter Verlag, §§ 35-52, 8. Aufl., Berlin-New-York 1997, § 51a Nr. 53; Karasu, s. 72).

[38] Teoman, s. 23 vd.

[39] Akın, s.158.

[40] Hakların sakınılarak kullanılması ilkesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Koehler, s. 294.

[41] Nomer, s. 101.

bulunan ve şirketin rekabet gücünü azaltacak ticaret sırlarının kendisine bildirilmesini talep edemez^[42]. Ortağın bu türde bilgi isteminin karara bağlandığı genel kurul toplantısında da oy hakkından yoksun olduğunu söylemek isabetli olacaktır. Çünkü ortak sadakat yükümlülüğünü ihlâl ederek, öğrenilmesi halinde şirketin ve diğer pay sahiplerinin zararına sonuç doğuracak bir bilgi talebinde bulunmaktadır. Ortağın bu toplantıda oy kullanması aynı zamanda hakkın kötüye kullanılması sonucunu da doğuracaktır^[43].

Sadakat yükümlülüğünün ortağın oy hakkını sınırlayabileceğini daha önce belirtmiştik. Ancak önemli olan bu yükümlülüğün oy kullanma hakkını nereye kadar sınırladığını belirlemektir. Bu konuda öğretilerde ortağın olumlu oy kullanma yükümüne ilişkin ifade edilen genel nitelikteki üç ölçüt oy kullanma hakkının sınırlanmasında da bize yardımcı olacaktır^[44]. İlk olarak şirket menfaatleri ile pay sahibi menfaatleri arasında bir çatışma söz konusu olduğunda şirket menfaatlerine üstünlük verilmesi gerekir^[45]. Limited şirkette bir amaç birliği söz konusu olup, şirketin kazanması aynı zamanda ortağın da kazanması anlamına gelmektedir. O halde ortağın bilgi ve inceleme talep ettiği hususlar şirket menfaatlerine zarar veriyor ise pay sahibinin oy hakkı, sadakat yükümlülüğü karşısında ikinci planda kalacak ve pay sahibi oy hakkından yoksun olacaktır. İkinci kıstas, ortağın, genel kurulda oy hakkının sınırlandırılması şirketin geleceği ve ekonomik yapısı için gerekli olmalıdır^[46]. Başka bir deyişle, ortağın bilgi almak veya incelemek istediği konuların gizli tutulmasında şirketin korunmaya değer menfaati olmalıdır. Örneğin şirketin mal ve üretim usulleri, yatırım planları, projeleri, yapmış veya yapacak olduğu sözleşmeler gösterilebilir^[47]. Son olarak pay sahibinin oy hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olması gerekir^[48]. Oy hakkının sınırlanması ile şirketin korunan menfaatinin oy hakkı sınırlanan ortağın menfaatine oranla daha büyük olması gerekir.

Limited şirketlerde pay sahibi sadakat yükümlülüğü gereği şirket sırlarını ortaklığın zararına kullanmamak zorundadır. Fakat bu kural şirketin zarara uğrama tehlikesini ortadan kaldırmaz^[49]. Çünkü şirket, ortağının hangi şirket sırlarını sadakat yükümlülüğüne aykırı olarak kendi özel işletmesinde kullandığını

[42] Nomer, s. 93.

[43] Akın, s.163.

[44] Bu ölçütlere ilişkin ayrıntılı bilgi bkz. Akın, s.169.

[45] Akın, s.169.

[46] Akın, s.169.

[47] Tekinalp, Ü.(Poroy, R./ Çamoğlu, E.): Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, B. 10, Arıkan Kitabevi, İstanbul 2005, s. 582, Nr. 1015; Nomer, s. 93

[48] Akın, s.169.

[49] Karasu, R.: "Limited Şirketlerde İdare Yetkisi Olmayan Ortakların Şirketle Rekabet Etme Yasağı", Batider, 2004, C. XXII, S. 3, s. 161.

ispatlayamamaktadır^[50]. Ayrıca ortak şirket sırlarını bir kez öğrense bile bu bilgileri hafızasından silemeyeceği için ister istemez kendi özel işletmesinde bu bilgileri kullanacaktır^[51]. O halde şirket sırları niteliğindeki verileri öğrenmek için bilgi alma ve inceleme hakkını kullanan ortağın, bu kararın görüşüldüğü genel kurulda oy hakkından yoksun olması gerektiğini söylemek şirketin menfaati için daha isabetli olacaktır.

Sonuç olarak ortağın bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunmasını onaylayan kararlarda ortağın oy kullanamamasının nedeni, bağlılık yükümüne ve rekabet yasağına aykırı davranış sonucunda, şirketin zarara uğraması ihtimalinin bulunmasıdır. Eğer bağlılık yükümünden veya rekabet yasağından muaf tutulacak ortağa oy hakkı tanınsa idi, ortağın kendi aleyhine oy kullanması beklenemezdi. Söz konusu ortağın oylamaya katılması ortakların iradesi hilafına bir sonucun çıkmasına neden olurdu. Kanun koyucu, bağlılık yükümünden veya rekabet yasağından muaf tutulacak ortağın oy kullanmasını önleyerek, bir bakıma şirketi korumayı hedeflemektedir. Şirketin zarara görme olasılığının bulunduğu bu durum için kanun koyucu, karar organı olan genel kurulun karar vermesini istemiştir. Böylece, genel kurul, bağlılık yükümüne ve rekabet yasağına aykırı davranışa izin verdikten sonra, bu davranıştan doğan bir zarar nedeniyle artık şirketin *diyeceği bir şey kalmamış* olacaktır.

Bağlılık yükümünden veya rekabet yasağından muaf tutulacak ortak için oydan yoksunluk öngörülmesindeki amaç, şirketin korunmasıdır. Çünkü eğer, bu ortak oylamaya katılırsa, mutlak surette kendi lehine oy kullanacak ve çoğu zaman oy oranı bakımından belki de kendi lehine bir sonuç çıkartabilecektir. İşte bu nedenle, tek kişilik limited şirkette 619. maddenin 3. fıkrasının uygulanması ve oydan yoksunluk gündeme gelmeyecektir^[52]. Bağlılık yükümünden veya rekabet yasağından muaf tutulacak ortağın oy kullanamamasındaki amaç doğrultusunda bilgi alma hakkı müdürlerce reddedilen ortağın da genel kurulda oy kullanmasının mümkün olmadığı söylenebilir. Zira ortağın bilgi alma hakkının icrası yoluyla elde ettiği bilginin şirketin zararına olacak şekilde kullanma tehlikesi varsa, talep reddedilecektir. Yukarıda da ifade edildiği üzere, bu red gerekçesi genel kurulun da değerlendirmesinde göz önüne alınacaktır. O hâlde, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı davranış hâlinde de şirketin zarara uğrayacağı açıksa ve bundan dolayı ortağın genel kurulda oy kullanması mümkün değilse, bilgi alma yoluyla elde edilen bilginin şirketin zararına kullanma tehlikesinin varlığında da şirketin zararının doğması mümkün olabileceğinden, bilgi talebinde bulunan ortağın oy hakkından yoksun olması

[50] Karasu, Rekabet Etme Yasağı, s.161.

[51] Karasu, Rekabet Etme Yasağı, s.161.

[52] Truffer/Dubs, § 806a Nr. 8.

gerekmektedir. Hatta 614. madde kapsamında ortağın elde ettiği bilgi şirketin zararına kullanması değil, kullanılması tehlikesinin varlığında dahi red gerekçesi oluşur. Dolayısıyla 614. maddenin, bağlılık yükümü ve rekabet yasağından muaf tutulmaya ilişkin kararda da oydan yoksunluk sebebi olduğu söylenebilir.

Diğer yandan kıyasen uygulama bakımından da bilgi alma talebinde bulunan ortağın oy hakkından yoksun olduğu kanaatindeyiz. Ortağı bağlılık yükümüne ve rekabet yasağına aykırı davranıştan muaf tutan kararlara ilişkin olarak oydan yoksunluğa ilişkin açık bir hüküm vardır ve bu hükmün amacı şirketin zarara uğramasını önlemektir. Bilgi alma hakkına ilişkin 614. maddenin şirkete ve genel kurula red olanağı tanımalarının amacı da şirketin zararının önlenmesidir. Ancak bilgi almaya ilişkin konuda oydan yoksunluğa ilişkin uygulanacak bir hüküm yoktur. O hâlde 619. maddenin 3. fıkrasının, yani asıl olan şeyin, bilgi alma hakkında da, yani kıyaslanan şeyde de, uygulanabileceği belirtilmelidir^[53]. Başka bir deyişle 619. maddede bilgi alma konusunda oy kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin olarak bir hüküm bulunmadığından, hüküm bulunan ve korunan amaç yönünden aynı olan 619. maddenin 3. fıkrasının kıyasen 614. maddede de uygulanması gerekir. Nitekim öğretide, benzer şekilde, anonim ortaklık genel kurulunda ortakların, alt-üst soyları, eşleri veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ve hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu veya hakemdeki davaya ilişkin görüşmelerde oy kullanamayacaklarına ilişkin hükmün limited şirketlerde oydan yoksunluk olarak düzenlenmediği, buna karşın TTK'nın 436. maddede düzenlenen hâllerde anonim şirket ortakları için oydan yoksunluk getirilmesine ilişkin gerekçenin limited şirket ortakları için fazlasıyla mevcut olduğu, bir sermaye şirketi olan anonim ortaklıkta TTK'nın 436. maddesinin konulmasının yasal amacı (ratio legis'i) kişi ortaklıkları çizgileri de taşıyan karma nitelikli limited ortaklıklarda da öncelikle mevcut olduğundan, aynı hükmün limited şirkete de getirilmesi gerektiği ileri sürülmüştür^[54]. Dolayısıyla oydan yoksunluğun amacı doğrultusunda bilgi alma hakkında da talebi reddedilen ortağın oy kullanmasının mümkün olmadığı söylenebilir.

[53] Kıyasın yapılabilmesi için kıyaslanan şey olan "asıl" hakkında açık bir hüküm olmalı, kıyaslanan şey (feri) hakkında ise herhangi bir hüküm bulunmamalıdır. Kıyaslanılan şey ile kıyaslanan şey arasında asıl şeye bağlanan hüküm bakımından illet ortaklığı olmalıdır. Başka bir deyişle, kıyaslanan şey ve kıyaslanılan şeyin, hükmün konuluş sebep ve amacı bakımından aynı niteliği taşımaları gerekir (Kıyas hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Kemal Gözler, Hukuka Giriş, Ekin Kitabevi, B. 9, Bursa 2012, s. 327 vd.).

[54] Bkz. Yıldız, Ş.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Şirketler Hukuku, Arıkan Yayınevi, İstanbul 2007, s. 225; Çamoğlu, E.: "Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar" (ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.ticaretkanunu.net/makale-23/>), (E.T.: 7.3.2015).

Son olarak belirtmek gerekir ki, *herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunanlar, müdürlerin ibralarına ilişkin kararlarda oy kullanamazlar* hükmünün varlığı da esasında, bilgi alma talebinde bulunan ortağın oylamaya katılmayacağına işaret etmektedir. Çünkü herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış olanların, müdürlerin ibralarına ilişkin kararlarda oy kullanamamasının nedeni, bir bakıma, daha sonra kendi sorumluluklarına da yol açabilecek hususlarda oy hakkının önüne geçecektir. Ayrıca şirket yönetimine herhangi bir şekilde katılmış olanlar, yönetimle görevli olan müdürlerle birlikte hareket ettiğinden, bunların, birlikte hareket ettiği müdürlerin menfaatinin tersine bir oy kullanmaları beklenemez. Başka bir deyişle, kanun koyucu, herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunanların dolaylı olarak, kendi menfaatlerine oy kullanmalarının önüne geçmek istemiştir. Bu düşüncenin temelinde *hiç kimse kendi davasının yargıcı olamaz* ilkesi yatmaktadır. O hâlde bilgi alma hakkı bakımından da talepte bulunan ortak, kendi menfaatini ilgilendiren bir husus için istemde bulunduğundan oy hakkının ona tanınmaması kadar doğal bir şey olamaz. Başka bir deyişle, bağlılık ve rekabet yasağından muaf tutan kararlarda oy kullandırmamanın gerekçesi, aynı şekilde 619. maddenin 3. fıkrası açısından da geçerlidir. Bu nedenle hükümlerin amacı yönünden de bilgi alma talebinde bulunan ortağın genel kurulda oy kullanamayacağı kanaatindeyiz.

Bu açıklamalarımıza karşı, sermaye şirketlerinden olan, sermaye oranının şirketin kaderini belirlediği bir limited şirket ilişkisinde, müdürleri atama, değiştirme, hatta önemli kararları dahi alabilme yetkisi olan salt çoğunluk oyuna sahip ortağın, bilgi almak istediği bir konunun ona verilmemesinin pratik bir anlamı olmadığı, almak istediği bilgi varsa, yeri geldiğinde müdürleri dahi görevden alabileceği, kendisini müdür olarak atayabileceği bir noktada bu ortağa oy hakkından yoksunluk tanınmanın gereksizliği ileri sürülebilir. Ancak şu unutulmamalıdır ki, sermaye payı ne kadar çok olursa olsun, bilgi alma hususunda da kanun koyucu sadece ortağı değil, şirketi de korumaktadır. Bu yönüyle bilgi talep eden ortak ile şirketin menfaati dengelenmiştir. Kanun koyucu, 614. maddede, bunu, kim tarafından ne kadar oya sahip olursa olsun, elde edilecek bilginin şirketin zararına kullanılması tehlikesinin varlığı hâlinde red olanağı getirerek yapmıştır. Salt çoğunluk oyuna sahip olan ortak, genel kurulda oy kullanamasa da talebi reddedilince, bilgi alma hakkı tamamen ortadan kalkmamakta, mahkemeye müracaat edebilmektedir. Mahkeme aşaması söz konusu olduğu için, salt çoğunluğa sahip ortağın genel kurulda özel olarak korunması gerekmez. Eğer bilgi alma talebi müdürlerce reddedilen ortaklara genel kurulda oy kullanma hakkı tanırsak, salt çoğunluk oyuna sahip ortak, her defasında, genel kurulda *elini kaldırdığı anda* bilgiyi elde edebilecektir.

Yine salt çoğunluk oyuna sahip ortağın, mademki daha fazla sermaye koymuş, o hâlde bilgiyi almasında bir sakınca olmadığı, hatta şirket zarar görürse,

kendisinin de dolaylı olarak zarara uğrayacağı da savunularak ona oy hakkının tanınması gerektiği ileri sürülebilir. Fakat şu unutulmamalıdır ki, ortağın, o an için elde ettiği bilgiyi menfaat ilişkisi içinde bulunduğu başka bir şirkette kullanması veya elde ettiği bilginin önemi, onun daha çok menfaatine olabilir yani, bilgi aldığı ortaklıktaki zararı, çıkar ilişkisi içinde bulunduğu şirketten elde edeceği yarara göre önemsiz olabilir. Sonuç olarak, genel kurulda oy kullanamasa da mahkeme aşamasının bulunduğu, dolayısıyla ortağın bilgi alma hakkının tamamen ortadan kaldırılmadığı göz önüne alındığında, genel kurulda ona oy kullandırmamak, eğer ortak bilgi alma talebinde ısrarlı ise, ondan mahkemeye başvurmasını beklemek, menfaatler dengesi açısından daha yerinde olacaktır.

SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 614. maddesinde, müdürler tarafından bilgi alma talebi reddedilen limited şirket ortağının genel kurula başvurabileceği, genel kurulun ise konu hakkında karar vereceği hükme bağlanmıştır. Ancak kanun koyucu, talepte bulunan ortağın genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağı hususunda herhangi bir düzenleme yapmamıştır. Buna karşın 619. maddede, oydan yoksunluk hâlleri içinde bilgi alma talebinin genel kurulda görüşülmesi sayılmadığından, ortağın oy kullanabileceği izlenimi doğmaktadır. Ancak bilgi isteyen ortağın elde ettiği bilginin şirketin zararına kullanılma tehlikesi varsa müdürler, talebi reddedebilir. Bu hüküm, şirketi korumaya yönelik bir hükümdür. Her ne kadar oydan yoksunluk hâlleri içinde bilgi talebinin reddine ilişkin olarak genel kurul toplantısı sayılmasa da ortağın genel kurulda oy kullanamayacağı kanaatindeyiz. Çünkü 614. maddede ortağın bilgi alma hakkı ile şirketin korunması arasında bir denge sağlanmıştır. Eğer ortağın oy kullanmasına onay verilirse, ona karşı şirketi korumak mümkün olmayacaktır. Bunun gerekçesi olarak, oydan yoksunluğu düzenleyen 619. maddenin amacı gösterilebilir. Oydan yoksunluğa ilişkin hüküm şirketi korumayı hedeflemektedir.

Bilgi alma talebinde bulunan ortağın oy kullanamaması, oydan yoksunluk hâllerinden olan ortağın bağlılık yükümü ve rekabet yasağından muaf tutulmasına yönelik kararlar kapsamına girebilir. *Hatta herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunanlar, müdürlerin ibralarına ilişkin kararlarda oy kullanamazlar hükmü* de bunu destekler. Çünkü bu hükümler şirketi korumaya yöneliktir ve talepte bulunan ortağın bu oylamaya katılmasının önüne geçmeyi hedeflemektedir. Ortağın bağlılık yükümü ve rekabet yasağına aykırı davranışı nedeniyle şirketin zarara uğraması mümkündür ve kanun koyucu bu kararın genel kurulda ve ilgili ortağın oylamaya katılmaksızın verilmesini istemektedir. Aynı şekilde kıyasen uygulama bakımından da aynı sonuca ulaşılabilmesi ve böylece bilgi alma talebinde bulunan ortağın genel kurulda oy kullanamaması gerektiği kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Karışıklık olmaması için aynı soyadı taşıyan yazarlarda anılış kullanılacaktır.

Akın, M. Y.: Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu, İMKB Yayınları, İstanbul 2002.

Baştuğ, İ./ Göksoy, Y. C.: “Limited Şirkette Ortakların Denetleme Hakları”, *Prof. Dr. Oğuz İmreğün’e Armağan*, İstanbul 1997, s. 33 vd.

Baumbach, A./ Hueck, A./ Zöllner, W.: Beck’sche Kurz-Kommentare, GmbH-Gesetz, Verlag C.H. Beck, 20. Aufl., München 2013.

Bilge, M. E.: “Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı”, *AÜEHFD* 2005, C. 9, S. 1-2, s. 429 vd.

Bitter, v. C.: “Das Informationsrecht der GmbH-Gesellschafter in § 51 a, 51 b GmbHG”, ZIP 1981, s. 825 vd.

Botschaft zur Revision des Obligationenrechts (GmbH-Recht sowie Anpassungen im Aktien, Genossenschafts-, Handelsregister- und Firmenrecht) vom 19. Dezember 2001 [(<http://www.admin.ch/opc/de/federal-gazette/2002/3148.pdf>) (E.T.: 16. 3.2015)].

Can, M. E.: “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları Ve Yükümlülükleri”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2011, C. XV, S. 4, s. 1 vd.

Can, O.: Acentelikte Rekabet Yasağı Anlaşması, Turhan Kitabevi, Ankara 2011 (Anılış: *Can*, Rekabet Yasağı).

Çeker, M.: Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını Ankara 2000.

Çamoğlu, E.: “Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar” [([www. http://www.ticaretkanunu.net/makale-23/](http://www.ticaretkanunu.net/makale-23/)) (E.T.: 7.3. 2015)].

Gözler, K.: Hukuka Giriş, Ekin Kitabevi, B. 9, Bursa 2012.

Hachenburg, M./Hüffer, U.: Großkommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbHG) Zweiter Band, (Hrsg., Peter Ulmer, Mathias Habersack, Martin Winter), Gruyter Verlag, §§ 35-52, 8. Aufl., Berlin-New-York 1997.

Handschin, L. / Truniger, C.: Die neue GmbH, Schulthess, 2. Aufl., Zürich 2006.

Janggen, A./ Becker, H.: Kommentar zum schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Stämpfli Verlag, Bern 1939.

Karasu, R.: Informationsrecht des GmbH-Gesellschafters unter besonderer Berücksichtigung der Lösungsmöglichkeiten zu Unangemessenheit des §51a GmbHG, Hartung-Gorre Verlag Konstanz, Heidelberg 2003.

Karasu, R.: “Limited Şirketlerde İdare Yetkisi Olmayan Ortakların Şirketle Rekabet Etme Yasağı”, *Batider*, 2004, C. XXII, S. 3, s. 141 vd. (Anılış: Rekabet Etme Yasağı).

Kendigelen, A.: Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, XII Levha Yayınları, B. 1, İstanbul 2011.

Kırca, İ.: “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu”, *AÜHF* 2004, C. 53, S.1, s. 65 vd.

Koehler, D.: Die GmbH in der Schweiz und in Deutschland, Schulthess Verlag, Zürich 2005.

Küng, M./Camp, R.: Kommentar GmbH-Recht–Das revidierte Recht zur Gesellschaft mit beschränkter Haftung, Orell Füssli Verlag AG, Zürich 2006.

Lutter, M./ Hommelhoff, P./ Bayer, W.: GmbH Gesetz Kommentar, Beck Verlag, 18. Aufl., München 2012.

Moroğlu, E.: Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmeleri, SPK Yayınları B. 2, Ankara 1996.

Nerad, H.: Limited Şirketlerin Geleceği, Bir Deneme, *DEÜHF* 2005, C. 7, Özel Sayı, s. 223 vd.

Nomer, F.: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, Beta Yayınevi, İstanbul 1999.

Nussbaum, M. F./ Sandwald, R./ Scheidegger, M.: Kurzkommentar zum neuen GmbH- Recht, Schulthes Verlag, Bern 2007.

Öçal, A.: “Rekabet Yasasına İlişkin Bazı Yeni Fransız Mahkeme Kararları”, *Batider* 1982, C. 11, S. 4, s. 77 vd.

Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku, Genel Esaslar, Adalet Kitabevi B. 3, Ankara 2015.

Siffert, R./ Fischer, M. P./ Petrin, M.: GmbH- Recht, Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR), Stämpfli Verlag Bern 2008.

Şener, O. H.: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Seçkin Yayınevi, B. 2, Ankara 2015.

Tekinalp, Ü./Çamoğlu, E.: Açıklamalı, Notlu ve Karşılaştırmalı Türk Ticaret Kanunu, Vedat Kitapçılık Ticari Mevzuat ve İkincil Düzenlemeler, B. 15, İstanbul 2014.

Tekinalp, Ü.: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Vedat Kitapçılık B. 2, İstanbul 2011.

Poroy, R./Tekinalp, Ü./Çamoğlu, E.: Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, B. 10, Arıkan Kitabevi, İstanbul 2005.

Teoman, Ö.: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1983.

Tietze, J.: Informationsrechte des GmbH-Gesellschafters, Otto Schmidt Verlag, Köln 1985.

Truffer, R./Dubs, D.: in Basler Kommentar, Obligationenrecht II, (Hrsg., Honssell/Vogt/Wiegand), Helbing Lichtenhahn Verlag 4. Aufl., Basel, Bern, Zürich 2011.

Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler

TTK Madde Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve TBMM Adalet Komisyonu Raporu, Adalet Bakanlığı Yayınları, Ankara 2007.

Weber, R. H.: in Basler Kommentar, Obligationenrecht II, (Hrsg., Honsell/Vogt/Wiegand), Helbing Lichtenhahn Verlag 4. Aufl., Basel, Bern, Zürich 2011.

Wohleben, P. H.: Informationsrechte des Gesellschafters, Carl Heymanns Verlag, Köln, Berlin, Bonn, München 1988.

Yıldız, Ş.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Şirketler Hukuku, Arıkan Yayınevi, İstanbul 2007.